

DÜNYA GIDA GÜNÜ DOLAYISIYLA DÜZENLENEN PANELLER

Odamız 16 Ekim Dünya Gıda Gününde bu yıl üyelerimizin birincil sorunu olan Sorumlu Yöneticilik yaparken karşılaşılmış oldukları sorunların çözümünün arandığı “Gıda İşletmelerinde Sorumlu Teknik Yöneticilik ve Uygulamaları” konulu panelleri organize etmiştir. Yedi ilde yapılmış olan panellerde 1000’den fazla izleyiciye ulaşılmıştır. Panel sonuçları Genel Merkez tarafından bir rapor haline dönüştürülecek ve ilgili bakanlara sunulacaktır. Odamız meslek alanımızın ve üyelerimizin en önemli sorunu olan Sorumlu Yöneticilik Uygulamasının aksaklıklarını ve sorunlarını çözme konusunda üzerine düşen gerekli çalışmaları yapacak ve üyelerinin de desteği ile daha iyi çözümlere ulaşacaktır.

Genel Merkez, şubeler ve temsilciliklerimizdeki panellerde aşağıdaki odamız görüşü savunulmuştur.

560 SAYILI KHK İLE GELEN YENİLİKLER

Ülkemizde, kişi hangi alanda iş yapacaksa, mutlaka o konuda eğitim almış olması istenmektedir. Ancak iki sektör bu genelleme dışında tutulmaktadır: İnşaat ve gıda. 560 sayılı KHK’ nın bizce getirmiş olduğu en büyük yenilik bu konuyla ilgilidir: Bu KHK, gıda konusunda üretim yapmak isteyen girişimcinin, bu işi gıda eğitimi almış birisi ile birlikte yapmasını sağlamaya çalışmaktadır. Yasada da bu kısım, istihdam adı altında genel olarak tanımlanmış ve bu konuya ilişkin özel bir yönetmelik çıkarılması istenmiştir. Böylece yasa hazırlanırken, önemli bir ayağının da Sorumlu Teknik Yöneticilik uygulaması olacağı vurgulanmıştır.

560 SAYILI KHK’NIN GETİRMİŞ OLDUĞU SORUNLAR

Tüm bu olumlu gelişmeler yanında, ne yazık ki bakanlıkların çıkarmış olduğu yönetmelikler ve bugüne kadar yapmış olduğu uygulamalar, yasayı asıl amacına hizmet edemeyecek bir noktaya getirmiştir. Söz konusu yönetmelikler amacından uzaklaşarak genel bir istihdam yönetmeliğine dönüşmüştür.

Bugün, gıda sektörünün işverenler, mühendisler ve de bakanlıklardaki denetleyiciler taraflarına baktığımızda, her üçünden de çok yüksek sesle ifade edilen bir memnuniyetsizliği duymak mümkün olmaktadır.

Bu noktada Gıda Mühendisleri Odası olarak, topluma, sektöre ve üyelerimize karşı duyduğumuz sorumluluklardan dolayı, böyle bir paneli organize etmemizin yararlı olacağını düşündük.

Nedir Bu Sorunlar?

Toplumsal açıdan bakıldığında karşımıza gıdaları arz ettiğimiz tüketiciler çıkmakta: Geçtiğimiz aylardaki gelişmeleri de dikkate alırsak (Hormonlu gıdaların sağlığa zararları konusunun gündemde yer alması olayı gibi), tüketicilerimiz yani toplumumuzun üyeleri, yedikleri gıdaların güvenilirliği konusunda ciddi bir kuşku içine girmişlerdir.

Gıda üreticileri ise yasayı tamamen kendilerine bir yük olarak görmekte; çalışma ve üretim izinlerinin alınması sürecinde yapmış oldukları harcamaları yüksek bulmakta; ve de teknik elemanların gereksiz olduğunu düşünmektedirler.

Bakanlıklar nitel ve nicel personel yetersizliği nedeni ile iş üretilmez duruma gelmiştir.

En mağdur taraf ise mühendisler olmuştur. Mühendisler eğitimlerine yakışmayacak ücretler almaya başlamış, bunun sonucunda da mesleklerini yapamaz duruma gelmişlerdir. Mesleklerinin gerektirdiği şekilde çalışamayan mühendislerin yaptıkları iş evrak takipçiliğine

indirgenmektedir. Diploma ticareti sektöründe ciddi bir düzeye ulaşmaktadır. Bu durumdan hem toplumumuz yani tüketiciler hem de işveren ve mühendislerimiz zarar görmektedir.

BU SORUNLARIN NEDENLERİ

Sorumlu yöneticilere yasa ve yönetmeliklerde sorumluluk yüklenmiş ama bu sorumluluklarını yerine getirmesinde olmazsa olmaz olan yetkileri net olarak belirlenmemiştir. Sorumlu yöneticiler ile işveren karşı karşıya bırakılmıştır. Yetkisiz bir yönetici bir işletmede ne kadar değişim yaratabilir bunu bakanlık yetkililerine sormak gerekiyor.

Sektörde ilgisiz mesleklerin varlığı ve sürekli olarak gelişmeleri,

Meslek odalarının uygulamalarda farklı davranış sergilemeleri,

Yasa ve yönetmeliklerdeki tanımlamaların yeterli olmayışı,

BU NOKTADAN SONRA NELER YAPILABİLİR

Öncelikli olarak, gıdaya yaklaşımda tarafların ortak bir noktada buluşması önem arz etmektedir. Bakanlıkların meslek odalarından görüş almaları gerekmektedir. Artık bu sektörün çalışanları, kendi alanlarıyla ilgili bilgileri, resmi gazetede yayınlanmadan önce görmek ve değerlendirerek fikirlerini sunmak istiyorlar. "Ben yaptım oldu" anlayışı geçmişte kalmalı; yasaların hazırlanmasında şeffaflık ilke edinilmeli ve sektöre ilgili herkesin görüşü alınmalıdır.

Bizce; öncelik halkın gereği gibi güvenilir gıdalarla beslenmesini sağlamaktır. Bunu ancak ve ancak bu bilimin eğitimi almış meslek grupları yapabilir.

Yasadaki Gıda Bilimi tanımlamasının net bir şekilde ifade edilmesi ve bu doğrultuda tarafların ortak bir şekilde sektör bazında meslek gruplarını belirlemelidir.

560 sayılı KHK'nın ikinci bölümün istihdam başlığının son paragrafında ki "Sorumlu Yöneticiler ve Teknik Elemanlarla ilgili esas ve usuller yönetmelikle belirlenir" ifadesinin gereği yapılmalı ve kararnamedeki ana amaç ve çerçeve dikkate alınarak ayrı bir yönetmelik çıkarılmalıdır. Bu yönetmelikte sorumlu yöneticilerinin yetkileri kesin olarak ifade edilmelidir.

Bakanlıkların denetim yapan nitelikli personellerinin sayısını arttırması öncelikli bir çalışma olmalı, bakanlıklarda görev yapan Gıda Denetçilerinin konularında uzman kişiler tarafından oluşturulmasının sağlanması.

Yine uzun vade de ülkemizde uygulanan gıda denetim sisteminin incelenmesi ve Gıda denetiminin tek elde toplanarak en azından bir Genel Müdürlük düzeyinde örgütlenmesi sağlanmalıdır.

Sonuç bu ülke bizim, bu bakanlık bizim, bu mühendisler bizim, bu sektör bizim. Gıda Mühendisleri Odası olarak üzerimize düşen görevleri her zaman yapmaya hazırız.

Genel Merkez, şubeler ve temsilciliklerimizde gerçekleştirilen panel programları ise aşağıdaki gibidir.

GENEL MERKEZ

Açılış Konuşmaları

Kadir DAĞHAN - TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Başkanı

Şemsi KOPUZ - Gıda Dernekleri Platformu Başkanı

Oturum Başkanı

Kaya GÜVENÇ - Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği Başkanı

Panelistler

Ahmet ÖLMEZ - TMMOB Gıda Mühendisleri Odası II. Başkanı

Hasan KÜÇÜK - TMMOB Kimya Mühendisleri Odası

Özkan GÖKSEL - TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası II. Başkanı

Halis KORKUT - T.K.B. Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Yem ve Gıda

Tescil Hizmetleri Daire Başkanı

Şenol ŞENTÜRK - S.B. Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gıda

Güvenliği ve Laboratuvarlar Daire Başkanı

Erol ÖZÜĞÜR - Gıda Dernekleri Platformu

Tarih 17 Ekim 2002 Perşembe

Yer Altınpark B Salonu

İSTANBUL ŞUBESİ

Oturum Başkanı

A. Haydar Süslü - Gıda Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı

Panelistler

Nurcan YILDIRIM - Tarım İl Müdürlüğü Kontrol Şubesi

Ümit ÖZER - İl Sağlık Müdürlüğü Gıda ve Çevre Kontrol Şubesi

Rukiye ÜN - Şekerli Mamül Sanayicileri Derneği

Muhammed AKSOY - TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

Erkan ARSLAN - TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

İbrahim KAYA - TMMOB Gıda Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

Tarih 16 Ekim 2002 Çarşamba

Yer Barış Manço Kül. Merk. Caferağa Mah. Nailbey Sk. Bahariye/Kadıköy

İZMİR ŞUBESİ

Oturum Başkanı

Fahri YEMİŞÇİOĞLU

Panelistler

Gürbüz VURKIR - İl Sağlık Müdürlüğü

Cansen GÜNEY - Tarım İl Müdürlüğü

Ahmet ÖLMEZ-TMMOB Gıda Mühendisleri Odası

Ertuğrul BARKA - TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

Erdal SEVİNÇ - TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

Necdet DURMUŞ - İzmir Fırıncılar Odası

Tarih 19 Ekim 2002

Yer Atatürk Kültür Merkezi Tel: 0 232 445 33 09

ADANA İL TEMSİLCİLİĞİ

Oturum Başkanı

Mehmet ERDEM-Tarım İl Müdürlüğü (Kontrol Şubesi)

Panelistler

Ahmet Turan DÖRTDEMİR-TMMOB Makine Mühendisleri Odası

Doç. Dr. Zerrin ERGİNKAYA-TMMOB Gıda Mühendisleri Odası

Melih ACIMIŞ-TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Tarih 16 Ekim 2002 Çarşamba

Yer İnşaat Mühendisleri Odası Reşatbey Mh. 8 Sk. Seyhan -ADANA

ESKİŞEHİR İL TEMSİLCİLİĞİ

Oturum Başkanı

Fikret OKANT

Panelistler

Yaşar ŞANCI-İl Sağlık Müdürlüğü (Gıda ve Çevre Kontrol Şubesi)

Yücel EKİCİ-Tarım İl Müdürlüğü (Kontrol Şubesi)

Ahmet ÖLMEZ-TMMOB Gıda Mühendisleri Odası

Hıdır SARIOĞLU-TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Bölge Tem.

Cemal AKAR-TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İl Tem.

Tarih 13 Ekim 2002 Pazar

Yer Ziraat Odası Düğün Salonu

Kıbrıs Şehitleri Cad. Eskişehir Tel: 0 533 326 75 08

KARAMAN İL TEMSİLCİLİĞİ

Oturum Başkanı

Serap ÖZTÜRK-Gıda Müh. Odası Karaman İl Temsilcisi

Panelistler

Hüseyin GÜNEŞ-İl Sağlık Müdürlüğü (Gıda ve Çevre Kontrol Şubesi) Müd.

Mustafa PETEK-Tarım İl Müdürlüğü(Kontrol Şubesi) Müd. V.

Hacer UYSAL-Saray Biskitvi Kal. Güv. Müd.

Tarih 16 Ekim 2002

Yer Tarım İl Müd. Toplantı Salonu

KONYA İL TEMSİLCİLİĞİ**Oturum Başkanı**

Memiş ÖZDEMİR-T.K.B. İl Kontrol Lab. Müdürü

Panelistler

Vasfi DOLAK-TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Konya Şube Bşk.

Tarım İl Müdürlüğü Kontrol Şube Müdürü

Ethem ÖZTOKLU-TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Konya İl Tem.

Tarih 16 Ekim 2002 Çarşamba Saat 14 00

Yer Konya Ticaret Borsası Toplantı Salonu

Ankara'da gerçekleştirilen panelin özetini sizlere aktarmaya çalışacağız;

17.10.2002 tarihinde Dünya Gıda Günü etkinlikleri çerçevesinde yapılan "Gıda İşletmelerinde Sorumlu Teknik Yöneticilik Paneli" Odamız Başkanı Kadir Dağhan ve Gıda Dernekleri Platformu Başkanı Şemsi Kopuz'un açılış konuşmalarıyla başlamış olup, panelist olarak Odamız 2. Başkanı Ahmet Ölmez, Kimya Mühendisleri Odası Temsilcisi Hasan Küçük, Ziraat Mühendisleri Odası 2. Başkanı Özkan Göksel, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma Kontrol Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı Halis Korkut, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı Şenol Şentürk ve Şekerli Mamul Sanayi ve Gıda Derneklerini Temsilen Ülker Kalite Güvence Müdürü Yüksek Kimya Mühendisi Erol Özüğür katılmış olup, TMMOB Başkanı Kaya Güvenç de panel başkanlığı yapmıştır.

Sizlere Panelistlerin konuşmalarındaki vurguladıkları önemli noktaları aktarmak istiyoruz.

Odamız 2. Başkanı Ahmet Ölmez konuşmasında 560 sayılı KHK'nin hala gıda yasasına dönüşmediğini Gıda yasası ile birlikte gıda güvencesi ve güvenilirliği hizmetlerinin bağımsız bir çatı altında toplanması gerektiğini belirterek, Gıda bilimi konusunda eğitim gören mesleklerin, meslek disiplinlerinin teknik yöneticilik görevini üstlenmesi gereken, usul ve esasların belirlenmediğini, 560 sayılı KHK'nin bir paragrafında "sorumlu teknik yöneticilerle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir" ifadesi yer almasına rağmen ayrı bir yönetmelik çıkarılmadığını vurgulayarak ayrı bir yönetmelikle yeniden sorumlu yöneticilik usul ve esaslarının belirlenmesini ve meslek disiplinlerinin sektörel bazda hangi işletmelerde sorumlu teknik yönetici olabileceğinin net belirtilmesini istemiştir.

Ayrıca içilebilir nitelikte işlenmiş sulara ait yönetmelikte sorumlu teknik yöneticinin sağlık meslek liseleri mezunları veya gıda, kimya vb mühendislerin olabileceği hükmünün yer aldığı ve sağlık meslek lisesi mezunlarının su işletmelerinde yönetici olabileceği şayet bulunmazlarsa gıda, kimya vb. mühendislerin sorumlu teknik müdür olabileceklerine işaret ederek buradaki çelişkiye dikkat çekmiştir.

Kimya Mühendisleri Odası Temsilcisi Hasan Küçük konuşmasında 560 sayılı KHK'in ardı sıra çıkarılan yönetmeliklerle sorumlu yöneticilik kavramının içi boşaltıldığını, Sorumlu yönetici çalıştıracak iş yerlerinin kapasiteleri 30 beygir gücünden 60 beygir gücüne, çalışanların sayısı da 10'dan 15'e yükseltilmiştir, bununla birlikte, sorumlu yönetici başlangıçta 4 yıl gıda eğitimi almış disiplinler yerine orta

öğretime ve hatta gıda öğrenimi görmemiş, Bakanlığın düzenleyeceği kurstan belge almış ustalar kişilere bu yetki verildiğini belirtmiştir. Ayrıca KMO'nun teknik ve yasal sorumlulukları kapsayan sorumlu yöneticilik kursları ile üyelerini bilgilendirdiklerini söylemiştir.

Ziraat Mühendisleri Odası 2. Başkanı Özkan Göksel ise yaptığı konuşmasında kalkınmanın sanayi ile olacağı ve tarımla kalkınmanın olmayacağı düşüncesiyle izlenen politikalar sonucunda, 1980 yıllarının başlarına kadar tarımsal üretimle kendi gereksinimi karşılayan ülkemizin 1996'da artık üretiminden daha fazla dışarıdan tarımsal ürün satın alan ülke konumuna geçtiğini belirtmiş ve ayrıca sorumlu müdür sözleşmesinin çok önemli olduğunu ve mutlak surette gıda konusunda çalışan kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri bir araya gelerek, ihtiyaca cevap verecek bir sözleşme örneği geliştirilmesi konusunda öneride bulunmuştur. Ayrıca sorumlu teknik yöneticilerin karşılaştıkları önemli bir noktaya dikkat çekerek; 60 beygir gücünün altındaki işletmelerde çalışan sorumlu yöneticilerin SSK primlerinin ödenmesi konusunun problem teşkil ettiği, bazı illerde, 5 iş yerinde görev yapan sorumlu yöneticilerin her iş yerinde 6 günlük prim ödenmesi suretiyle 30 gün doldurulması şeklinde çözümlenmiş olmasına rağmen çözümlü illerin inisiyatifine bırakmak yerine mutlaka Sosyal Sigortalar Kurumu çerçevesinde bir esasa bağlanmasında da yarar gördüklerini belirtmiştir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma Kontrol Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı Halis Korkut ise konuşmasında 560 sayılı KHK'nin çerçeve kanun olduğunu çalışmaların sürekli devam ettiğini, çıkarılmış olan yönetmeliklerde pratikte uygulanmayan noktalar varsa değiştirildiğini belirtmiştir. Gıda işletmelerindeki sorumlu yöneticilerin çalıştıkları işletmelerin gelişmesinde öneminden bahsederek ancak sorumlu yöneticiliğin diploma ticaretine dönüştürülmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı Şenol Şentürk konuşmasında 560 sayılı KHK doğrultusunda Bakanlığının görevlerini anlatarak çalışma izni verilirken mutlaka sorumlu müdür sözleşmesi aradıklarını, bu sorumlu müdür sözleşmesini,

560 sayılı Kanun Hükmünde Kararname doğrultusunda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu Gıdaların Üretimi, Tüketimi, Denetlenmesine Dair Yönetmelik doğrultusunda, yönetmeliğe uygun olmasına dikkat ettiklerini belirtmiş ve 560 sayılı KHK'nin kanunlaşması ile ilgili çalışmayı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile birlikte başlattıklarını, sivil toplum kuruluşlarının da bu konudaki görüşlerini Bakanlığa bildirmeleri halinde çalışmalar sırasında mutlaka dikkate alacaklarını belirtmiştir.

Şekerli Mamul Sanayi ve Gıda Derneklerini Temsilen Ülker Kalite Güvence Müdürü Yüksek Kimya Mühendisi Erol Özüğür konuşmasında 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin gıda sektöründe yeni bir başlangıç ve çok önemli bir adım olduğunu, bu kararnamenin en önemli maddelerinden birinin de, yönetici ve eleman olarak gıda ile ilgili eğitim görmüş kişilerin istihdamıdır. Kararnameye bağlı olarak, çıkan yönetmeliklerde ise "Sorumlu yöneticiler, bu Kanun Hükmündeki Kararname ve Yönetmeliklerde belirtilen esas ve usullerin yerine getirilmesinde işverenle birlikte sorumludur" hükmü ile sorumlu teknik yöneticilere gerçekten büyük bir sorumluluk verdiğini belirtmiştir. Yurdumuzda kalite bilincinin gelişmediği, hijyen şartlarının yetersiz olduğu, bu eğitim ve kültürün oluşmadığı firmaların da varlığının inkar edilemeyeceğini ve bu tür işletmelerde görev alacak arkadaşlara gerçekten büyük bir sorumluluk ve büyük bir görev düşüğünü ancak onların yılmadan büyük bir çabayla mesleklerini ve gururunu da koruyarak çabalarına devam etmesi ve eğitimle, ikna ile sorunlara çözüm bulmalarını istemiştir. Unutmamaları gerekenin ise hiçbir sanayici, hiçbir işveren kendine yarar getirecek, kendine kazanç getirecek bir öneriyi hiçbir zaman retmeyeceğini belirtmiştir.

Panel Başkanı Kaya Güvenç (TMMOB Başkanı);

Türkiye'deki mühendis ve mimarların 400-425 bin civarındaki sayısının nüfusa oranı itibariyle düşük olduğunu, ancak bizde mühendis sayısını normal koşullarda hak ettirecek bir kalkınmışlık düzeyi ya da bir teknolojik çalışma, araştırma-geliştirme, bilim ve teknoloji politikasının olmadığını belirterek, kaçınılmaz olarak da, teknoloji düzeyi düşük bir ülkede meslek alanlarının birbiriyle olan girişimlerinin de arttığını, yani, Türkiye'de şu anda var olan 50'nin üzerinde mühendislik mimarlık ünvanlarının birçoğunun birbirlerinin alanlarında olduklarını belirtmiştir.

1938 tarihli ve 3458 sayılı Mühendislik Mimarlık Hakkında Kanun ile Türkiye'de mühendislik akademik yeterlilikle ve akademik belgelendirmeye yapıldığını oysa gelişmiş ülkelerde artık akademik belgelendirme mesleğin yerine getirilmesi için gerekli ama yeterli olmadığını çünkü, gelinen noktada gelişmiş ülkelerde akademik belgelendirmenin hemen sonrasında meslek belgelendirme denilen bir aşamaya gelindiğini, ilgili meslek örgütlerinin, o mesleği uygulayabilir hâle gelmesine ilişkin gerek sınav, gerek bir staj döneminden sonra meslek uygulamasına başlayabildiğini belirtmiştir.

560 sayılı KHK'nin, odalara üyelik konusunu net bir şekilde ifade etmiş olmasının önemli olduğunu, şimdi odalarımıza düşen görevin (şu anda da uygulanan) bu konuda eğitim verilmesi, yani akademik olarak arkadaşlarımızın bilgi düzeyleri

itibariyle yeterli olduklarının saptanmasından sonra meslek anlamında o arkadaşlarımızın ilgili konularda ve mevzuatlarda eğitilmesi, bu anlamda belgelendirilmesi, ama bu da yeterli olmadığı, bir adım daha ileriye gidilmesi gerektiğinin meslek davranış ilkeleri veya meslek ahlak kuralları çerçevesinden bir kurallar bütününe tâbi kılınması ve ardından da üyelerimizin izlenmesi gerektiğini söylemiştir.

Ayrıca diploma ticareti olayını da vurgulayarak diploma ticaretini doğuran bir alt yapının da olduğunu, Türkiye'de gıda sektöründe olsun, sanayiinin diğer alanlarında olsun, maalessif rekabet unsuru, birçok alanda teknoloji yerine ucuz iş gücü ve ucuz iş gücünün olduğu yerlerde de mühendise de fazla para vermek istemedikleri, bu durumda mühendisin de diplomasını dört beş yere birden vererek parasını almaya çalıştığı ve böylesine çarpık bir gelişime sebep olduklarını, bunların önlenmesi için de, belgelendirdiğiniz insanları izleyebilmemizin gerektiğini belirtmiştir.

